

Holdningspapir om provokeret abort

Af Kristelig Lægeforenings bestyrelse 2016

I KLF mener vi, at alle mennesker har lige stor værdi, og at retten til liv gælder alle fra undfangelsen og til den naturlige død (se holdningspapiret "[Menneskesyn og menneskeværd](#)"). Foreningens syn på abort ligger derfor inden for rammerne af dette menneskesyn. Samtidig ønsker vi som kristne og læger at navigere med både fornuft og respekt for Gud og mennesker i et farvand, hvor vejen frem ikke altid giver sig selv.

Når vi taler om provokeret abort, er det helt afgørende spørgsmål, hvad vi mener om fostret. Har et foster værdi? Og hvis det har - hvornår? Er det ved undfangelsen, når æg og sædcelle smelter sammen, og den genetiske kode er på plads? Er det, når der 6 uger efter befrugtning kan måles hjerneaktivitet på EEG? Er det først, når fostret udvikler synke- og vejrtrækningsbevægelser efter 10 uger? Eller har man først værdi, når man bliver født, når man har lært at tale, gå, eller binde sine snøreband? At udvikle sig som menneske er én lang, uafbrudt udvikling fra befrugtet æg, til embryo, til foster, til nyfødt, til barn, teenager og voksen. Som kristne mener vi, at mennesket har værdi uanset hvor i udviklingen, man befinder sig - fordi vi er skabt i Guds billede og kendt af ham. Et menneskes værd er ikke relativt og afhængigt af funktioner eller egenskaber, men knyttet til eksistens.

Hvem vil du helst redde?

I debatten om provokeret abort ses det jævnligt, at man argumenterer imod et fosters menneskeværd ved at appellere til modtagerens sunde fornuft.

Forestil dig, at det brænder på sygehuset. Fertilitetsklinikken med hundredvis af nedfrosne embryoer ligger lige ved siden af børneafdelingen. Løber du mod fertilitetsklinikken og redder i hundredvis, eller løber du mod børneafdelingen? De allerfleste af os ville nok vælge børneafdelingen, selvom det betød langt færre reddede liv. Vil det så ikke sige, at børn har mere menneskeværd end embryoer? Ikke nødvendigvis. Det er en klassisk dilemmasituation – uanset hvad du vælger, er det galt. Professor i filosofi og medicinsk etik Lars Johan Materstvedt svarede da også følgende i en avisdebat, da filosof Jens Saugstad trak "brand i fertilitetsklinikken"- scenariet ind i diskussionen: "Vi udfordres af Saugstad til at vælge mellem at redde et befrugtet æg eller et spædbarn ud af en brændende bygning. Hvad om problemstillingen var enten at redde et spædbarn eller Saugstad? En rendyrket nyttefilosof ville kunne ræsonnere som følger 'Et spædbarn har hele livet foran sig, og det kunne vokse op og blive en fremragende kræft- eller stamcelleforsker, som vil redde millioner af liv og spare hundredetusinder for sygdom og store lidelse'. Så er der ingen tvivl om, hvem vi bør redde. Det betyder ikke, at Saugstad mangler menneskeværd. Men beklageligvis for ham gives der her fortrinsret til barnet. På samme måde vil vi beklageligvis vælge at redde spædbarnet frem for det befrugtede æg." (Dagbladet 11.06.2006).

Provokeret abort er at tage et liv

Hvis vi altså mener, at et foster har menneskeværd, må vi betragte provokeret abort som en handling, der har til formål at tage fostrets liv. Etisk set er det en handling på linje med at dræbe allerede fødte børn. Mange vil mene, at en sen abort er mere moralsk problematisk end en tidlig, men hvis vi fastholder, at fostret har værdi helt fra undfangelsen, er der ikke grundlag for dette argument.

Vi ser et paradoks i det forhold, at fostret i andre sammenhænge har særstatus (fx i form af særligt strenge straffe for at forulempe en gravid), og i den erfaring mange kvinder, der vælger at gennemføre en graviditet, kan fortælle om: De er ikke i tvivl om, at fostret har værdi helt fra begyndelsen. For langt de

flESTE kvinder gælder det også, at uanset om de er for eller imod provokeret abort, så er beslutningen om selv at skulle få foretaget en abort en psykisk og følelsesmæssigt traumatiserende oplevelse, hvor op mod 40% efter en abort vil have skyldfølelse i varierende grad og 20% oplever depression.

Næstekærlighed og den abortsøgende kvinde

Men glemmer vi helt næstekærligheden, når vores fokus er så stærkt på at hævde fostrets ret til livet? Både aborttilhængere og modstandere vil formentlig hævde, at de har netop næstekærligheden som motivation. Med næstekærlighed forstår vi en handlende omsorg for ethvert medmenneskes ve og vel uden andre hensyn. Nogle mennesker står os nær, andre er længere fra os. Vi har cirkler af mennesker omkring os med forskellig grad af nærhed og relation. Og helt naturligt behandler vi dem tæt på os anderledes end de, som er længere væk. "De andre" er et abstrakt begreb – og de mennesker, vi ikke hører og taler med, opleves ikke på samme måde virkelige og nærværende for os.

Hvad betyder det for vores møde med den abortsøgende kvinde? Kvinden er den, vi umiddelbart relaterer til og føler sympati med. Vi ønsker at hjælpe hende efter bedste evne. Fosteret er der også, men det er en lidt mere abstrakt størrelse. Vi kan hverken se det, høre det eller snakke med det. Den, som hjælper kvinden med at få udført provokeret abort, har ofte et reelt ønske om at hjælpe hende, og dette ønske udspringer af naturlige og gode intentioner, som ikke i sig selv bryder med kristen etik. Men hvorfor er det så alligevel galt?

For det første er den hjælp, man vil tilbyde ikke bare af en sådan slags, at fostrets behov helt overses, men af en sådan slags, at et liv afbrydes. Det handler ikke bare om, hvordan vi fordeler vores næstekærlighed forskelligt mellem mennesker, men om at vi bidrager til at skade et menneskeliv med den hjælp, vi yder.

For det andet er noget af grunden til, at vi satser på at hjælpe dem, der står os nærmest, at vi håber på, at resten af menneskeheden får hjælp af andre end os. Hvis alle tager sig af deres nærmeste, vil regnestykket gå op. Problemet med fostret er, at der ikke er andre. Fostret er prisgivet moderen og hendes valg. Fostret vil ikke møde nogen på sin vej, som kan tage over, hvis moderen svigter. I mødet med den abortsøgende kvinde er der derfor også givet os et lille menneske i hendes mave at tage ansvar for.